

ВПЛИВ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТИПІВ ТЕРИТОРІЙ НА РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК, ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА РЕФОРМУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Сиромолот Е. А.,
аспірант кафедри державного управління,
публічного адміністрування та економічної політики,
керівник Інформаційного центру Асоціації
європейських прикордонних регіонів

Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

У 2024 році Державною службою статистики України була оприлюднена інформація про утворення 8-ми макрорегіонів України відповідно до виконання Україною аспису ЄС у сфері статистики, як кандидата у члени ЄС [1].

Слід зауважити що Макрорегіони є функціональним типом територій відповідно до чинного законодавства у сфері регіональної політики України, який об'єднує декілька регіонів чи їх частини за спільними ознаками та проблемами розвитку, спеціальними для цієї функціональної території програмами регіонального розвитку.

Склад 8-ми Макрорегіонів формувався Державною службою статистики України за ознаками кількості населення рівня NUTS1 - від 3 до 7 млн. осіб, але іншої науково-дослідної, статистичної інформації щодо чинників проведеного об'єднання регіонів у макрорегіони, не наводиться.

Таблиця 1. Склад Макрорегіонів України

Назва Макрорегіону	Регіони України
Макрорегіон_01	Полтавська область, Сумська область, Харківська область, Чернігівська область
Макрорегіон_02	Донецька область, Луганська область
Макрорегіон_03	Дніпропетровська область, Запорізька область, Кіровоградська область
Макрорегіон_04	Миколаївська область, Одеська область, Херсонська область, Автономна Республіка Крим, м. Севастополь
Макрорегіон_05	Вінницька область, Тернопільська область, Хмельницька Область,
Макрорегіон_06	Київська область, Черкаська область, м. Київ
Макрорегіон_07	Закарпатська область, Івано-Франківська область, Львівська область, Чернівецька область
Макрорегіон_08	Волинська область, Житомирська область

Джерело: розроблено авторами на основі [1]

Ідентифікація Макрорегіонів на рівні Державної служби статистики України порушую низку управлінських питань та потребує прийняття рішень щодо подальшого функціонування макрорегіонів, створення механізмів їхньої підтримки в контексті оновленої державної стратегії регіонального розвитку України[2], узгодження з децентралізаційними та євроінтеграційними процесами в Україні.

В. Безгін, народний депутат України, наголосив на відсутність публічного обговорення введення нових ідентифікованих назв Мікрорегіонів України та належної координації з представниками профільного міністерства та комітету Верховної ради України з цього питання[3].

На нашу думку, слід визначити складність вирішення порушеного В. Безгіном питання, враховуючі факт відсутнього досі розробленого механізму та інструментів підтримки і розвитку функціональних типів територій, до яких належить у тому числі Макрорегіон, та неузгодженість відповідних дій і управлінських рішень на рівні центральних, регіональних та місцевих органів влади України щодо їх визначення та функціонування. На думку експерта Ю. Третьяка [4] відсутність належної координації обумовило відсутність системних критеріїв визначення функціональних типів територій призвело до віднесення на рівні КМУ територій громад тільки до одного функціонального типу територій, а саме до території відновлення.

Слід зауважити також що у заходах Дорожньої карти децентралізації влади 2024-2027 [5] передбачено створення міських агломерації, які відносяться до функціонального типу територій, регулювання діяльності яких передбачається через прийняття відповідного закону та розглядається у контексті посилення фінансової спроможності громади і розвитку міжмуніципального співробітництва.

Відсутність системного підходу до регулювання розвитку функціональних типів територій можна побачити аналізуючи дві редакції державної стратегії регіонального розвитку 2021-2027. Так, у першій редакції визначено, що об'єктом регіональної політики є конкурентоспроможний регіон та функціональні території, у другій редакції об'єктом регіональної політики визначені регіони та територіальні громади, а розвиток різних функціональних типів територій формулюється як завдання Стратегії.

За результатами оцінювання виконання державної стратегії регіонального розвитку за період з 2021-2023 рр. [6] надаються рекомендації на наступний період дії Стратегії щодо необхідності визначення складу функціональних типів територій, визначених Законом України «Про засади державної регіональної політики» [7], а також забезпечення запровадження органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування спеціальних механізмів та інструментів їх підтримки і розвитку.

Але, слід зауважити, що Склад функціональних типів територій було перераховано у першій редакції Стратегії, а у другій редакції Стратегії використовується перелік функціональних типів як з першої редакції так і частково з переліку Складу функціональних типів територій з Закону України «Про засади державної регіональної політики».

Тобто, аналізуючи вищеназвані законодавчі документи можна констатувати відсутність системного бачення як визначення Складу функціональних типів територій, так і спеціальних механізмів та інструментів їх підтримки і розвитку.

Актуалізація другої редакції Стратегії у 2024 році відбулася за необхідності врахування набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС, продовженням реформи децентралізації влади на засадах створення спроможної громади, розбудови територіальних механізмів управління коштами ЄС.

Автором[8, с.510] розкрито вплив європейського досвіду розвитку функціональних типів територій, а саме Резолюції «Про роль функціональних територій у капіталізації місцевого потенціалу в політиці територіального розвитку на європейському континенті» 17-тої Конференції міністрів Ради Європи відповідальних за просторове планування, на сучасний регіональний розвиток в Україні, визначена актуальність запровадження трирівневої системи публічного управління регіональним розвитком України, а саме: “функціональна громада-функціональний регіон - функціональна держава”[9, с.26] що на думку автора буде сприяти проведенню децентралізації влади в Україні на засадах розбудови в Україні європейської функціональної громади.

Значну роль в студіюванні розвитку та впливу функціональних типів територій можуть відігравати наукові школи [10, с.266] беручі до уваги сучасні пріоритети роботи у напрямку узгодженості та взаємопов'язаності стратегічних документів регіонального розвитку, а саме Дорожньої карти реформи місцевого самоврядування та

адміністративно-територіального устрою, Плану України, оновленої Державної стратегії регіонального розвитку в контексті виконання Україною євроінтеграційних зобов'язань як кандидата у члени ЄС[11,12] .

Одже, в Україні формується система управління функціональними типами територій в Україні яка потребує удосконалення, прийняття рішень та здійснення дій, як сфери державного управління, так і як сфери публічного управління розвитком територій, з проведенням узгодження відповідних дій і управлінських рішень на рівні центральних, регіональних та місцевих органів влади України, та студіювання в рамках наукових шкіл питання розвитку та впливу функціональних типів територій на регіональну політику, євроінтеграцію та реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Статистичної класифікації територіальних одиниць України(NUTS-UA): Наказ Державної служб статистики № 189 від 18.07.2024 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0189832-24#n17>
2. Державна стратегія регіонального розвитку України 2021-2027 : Постанова КМУ від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
3. Хтось вважає, що місто Київ, Київська область та Черкаська область - це один спільний макрорегіон? URL: <https://www.facebook.com/share/p/19ogsJvoK2/>
4. Державна регіональна політика: стан справ на травень 2024 року. URL: <https://decentralization.ua/news/18126>
5. Реформа децентралізації Дорожня карта. URL: <https://mtu.gov.ua/content/reforma-decentralizacii-dorozhnya-karta.html>
- 6.Звіт за підсумками внутрішнього оцінювання....URL: https://mtu.gov.ua/files/GetFileAttachment_0306_1.pdf
7. Про засади державної регіональної політики : Закон України, від 5 лютого 2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
8. Сиромолот Е. А. Удосконалення механізмів визначення функціональних типів територій як чинника євроінтеграційних процесів України / Е. А. Сиромолот // Публічне управління: проблеми та перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 23 листопада 2023 р. : тези допов. – Харків: ТОВ «Константа», 2023. – С. 508 – 514. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/31998>
9. Сиромолот Е. А. Роль та місце неформальної освіти у системі публічного управління розвитком територій / Е. А. Сиромолот // Перспективи розвитку науки, освіти, технологій і суспільства в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції, 7 березня 2024 р. - Полтава: ЦФЕНД, 2024. - Ч. 2. - С. 25-27. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32124>
10. Сиромолот Е. А. Роль наукових шкіл у дослідженні процесів публічного управління відновленням розвитку територій / Е. А. Сиромолот, Н. Л. Гавкалова // Публічне управління та адміністрування в Україні: євроінтеграційний поступ : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (Івано-Франківськ, 31 травня 2024 р.); за наук. ред. проф. І. І. Чудика, Д. І. Дзвінчука, І. П. Лопушинського; упоряд. Л. С. Мосора. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2024. - С. 264-267. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33572>
11. Децентралізація, місцеве самоврядування і регіональний розвиток: стратегічний вимір. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35532.html>
12. Оновлення Державної стратегії регіонального розвитку. Що профільне Міністерство і Кабмін повинні врахувати насамперед. URL: <https://decentralization.ua/news/17369>